

LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

DOTEKY

BULLETIN LORMU - JARO

Z OBSAHU TOHOTO ČÍSLA:

VERŠE – Nejvyšší příkázání

SLOVO ŠÉFREDAKTORA

ZPRÁVY Z LORMU – Třetí ročník sbírky „Červenobílé dny“ vynesl téměř 700 tisíc korun – Lada Valešová přijede kvůli charitě až z Londýna – Vůně – Indonéska džungle – Pobyt v Kuklíku – Lyžování v Kuklíku – Velikonoční výstava

PŘÁVNÍ PORADNA – Aktuální informace pro čtenáře Doteků – Novinky v zákoně o zaměstnanosti

PORADNA PSYCHOLOGA – Asertivita (4. část)

ZDRAVÍ – Příčiny hluchoslepoty: Cytomegalovirus – Operace může zlepšit zrak

INFORMACE – Život nejen na kolech 2005 – INSPO 2005 – První bankomat pro nevidomé – Ať je mobil dobrým sluhou

HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI – Spisovatelka z anglického venkova

ZE SVĚTA – Už 80 let

ŘÁDKY NEJEN PRO SENIORY – První „učiliště“

SPOLEČENSKÁ KRONIKA – Jubilea – Úmrtí

DOPISY – Seznámení s australskou zvířenou očima Hanky Dvořákové

ZÁLIBY (HOBBY) – Kontryhel je bylina pro ženy – Pověsti

z našich krajů: O čertově šlápotě, O kříži za mostem –

Z literární činnosti hluchoslepých Lormáků: Vzpomínka

VZKAZY – Zrnka

RECEPTY – Zdravé pomazánky

42

2005

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi a ne za stěnou.*

NEJVYŠŠÍ PŘIKÁZÁNÍ

Měj úctu k lidství, které zříš!
A věz – ač zatím roste v skrytu –
že jednoho dne za úsvitu
z něj poupě nebes probudíš.

Měj úctu k lidství, které zříš!
A věz – že z hloubi duše síla
již proudí, by je probudila
a otevřela jeho skrýš.

Měj úctu k lidství, které zříš!
Vždyť ve věčnosti dřímá chvíle,
kdy vše tě vrací ke tvé síle,
a ne-li, pak tě vede výš.

Z němčiny přeložil Tomáš Boněk

SLOVO ŠÉFREDAKTORA

Milí čtenáři!

Letošní neobvykle dlouhá zima je již za námi a nyní se definitivně hlásí ke slovu jaro. Na přelomu ledna a února se 12 statečných hluchoslepých Lormáků odvážilo pod odborným vedením svých průvodců-trasérů vyzkoušet si lyžování v běžecké stopě. Stalo se tak na prvním zimním pobytu LORMu se sportovním zaměřením v Kuklíku u Žďáru nad Sázavou. Pro některé z hluchoslepých účastníků to byla vůbec první zkušenost s tímto zimním sportem, kterou jim

umožnili získávat při pohybu v terénu vyškolení průvodci, tzv. traséri. Orientace v lyžařské stopě probíhala vždy podle individuálních možností jednotlivých klientů. U klienta se zbytky sluchu kompenzovanými sluchadlem se k tomuto účelu využívala rolnička, navigace hlasem nebo speciální indukční smyčka, fungující na principu vysílačky. U osob se zbytky zraku byl použit znakový jazyk neslyšících a jednoduchá gesta (posunková řeč). Postřehy z tohoto zdařilého sportovního pobytu přinášíme v rubrice ZPRÁVY Z LORMU. Pro uživatele PC jsou eventuálně na webových stránkách k dispozici také fotografie, dokumentující krušné i veselé zážitky z pobytu, které si zájemci mohou prohlédnout na www.lorm.cz.

Velice zajímavou akcí byla také návštěva nově vybudované expozice živých zvířat v indonéské džungli v pražské ZOO. Pro hluchoslepé účastníky Pražského klubu LORM se zde naskytla jedinečná příležitost seznámit se s různými druhy zvířat v jejich přirozeném prostředí, o čemž svědčí humorné reportáže V. Sedláře a D. Proškové. Klubová činnost LORMu probíhá rovněž v Liberci a v Brně, ale o aktivitách těchto klubů dostávám pouze kusé zprávy.

V poslední době se občas dozvídám o sportovních aktivitách na pobytech pro zrakově postižené, pořádaných Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých (SONS), kterých se zúčastňují i někteří hluchoslepí Lormáci. Jde hlavně o soutěže v atletických disciplínách, jako je vrh koulí nebo hod diskem či oštěpem. Další oblíbenou sportovní činností hluchoslepých jsou například šachy a kuželky. Chcete-li se prostřednictvím Doteků podělit o dojmy a radost ze sportovního zápolení, neváhejte a napište nám! Rádi zveřejníme také výsledky hluchoslepých sportovců z domova i ze světa. O sportech, které aktivně provozují také někteří hluchoslepí členové a klienti LORMu, se budeme snažit informovat čtenáře v jednom z příštích čísel našeho časopisu.

V tomto jarním čísle bych Vás chtěl dále upozornit především na aktuální informace a právní rady v rubrice PRÁVNÍ PORADNA. V ní si pozorně přečtete nové právní úpravy zákonů, jenž by měly přispět ke zlepšení životní situace zdravotně postižených občanů v naší společnosti. Týká se hlavně lidí pečujících o blízkou osobu, dále rovněž přinášíme důležité informace o změnách v zákoně o zaměstnanosti.

Na návrh našeho čtenáře a dopisovatele V. Sedláře nyní dochází k drobné úpravě názvu rubriky, určené zejména pro dříve narozené – ŘÁDKY NEJEN PRO SENIORY.

V letošním roce si celý svět připomíná 60 let od skončení 2. světové války. Při této příležitosti bychom chtěli zařadit také vzpomínky a příběhy z válečných let našich starších Lormáků. Svěřte se nám se svými válečnými zážitky a vzpomínkami!

Rubrika HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI tentokrát pojednává o životě a díle u nás téměř neznámé anglické spisovatelky Friedy Le Pla. V příštím čísle Doteků po určité přestávce opět přineseme poměrně rozsáhlý článek o americké hluchoslepé spisovatelce Heleně Kellerové – dne 27. června letošního roku si totiž připomeneme 125. výročí jejího narození. Součástí tohoto jarního vydání jsou zajisté i další cenné rady a informace.

Závěrem bych vás chtěl upozornit na reportáž P. Zimermanové o benefičním koncertu v sále Martinů na Malostranském náměstí v Praze, kde byl dne 7. dubna 2005 zahájen letošní ročník sbírky „Červenobílé dny“.

Hodně hřejivých slunečních paprsků a životního optimismu, samozřejmě i dobré počtení či příjemný poslech upřímně přeje

Váš Zdeněk Sedláček

ZPRÁVY Z LORMU

TŘETÍ ROČNÍK SBÍRKY „ČERVENOBÍLÉ DNY“ VYNESL TĚMĚŘ 700 TISÍC KORUN

Praha, 27. 4. 2005 – K dnešnímu datu se na kontě třetího ročníku sbírky „Červenobílé dny“ nashromáždilo 699 967,73 Kč. Sbíрка, jejíž výtěžek je určen na služby pro hluchoslepé, tímto ale nekončí. Sbíрку lze až do 15. července 2005 podpořit zasláním dárcovské SMS ve tvaru **DMS LORM** na číslo **87777**. Pro další příspěvky je také stále otevřeno sbírkové konto **35-0720850257/0100**.

Výtěžek z pouliční sbírky, která probíhala v pondělí 18. dubna 2005 ve 49 městech České republiky, činil přes 660 tisíc korun. V tento den prodávalo 524 dvojic a trojic studentů středních a vyšších odborných škol komiksovou

pohlednici s obrázkem hluchoslepeho člověka s červenobílou holí na zebře v ceně 20 Kč.

Sbírka byla slavnostně zahájena 7. dubna benefičním koncertem klavíristky Lady Valešové a jejích hostů – houslovým virtuosem Bohuslavem Matouškem, mladým sólistou Vídeňské opery Christianem Sistem a nevidomou sopranistkou Pavlou Šuranskou na Hudební fakultě AMU v Praze. Na tento článek navazuje minirozhovor s klavíristkou Ladou Valešovou, který vznikl před benefičním koncertem pro Listy Prahy 1.

„Červenobílé dny“ však nadále pokračují. Až do 15. července lze sbírku podpořit zasláním dárcovské SMS ve tvaru DMS LORM na číslo 87777. Účtování dárcovské SMS je 30 Kč plus DPH, organizace obdrží nejméně 27 Kč. Průběžně lze také odeslat finanční příspěvek na sbírkové konto 35-0720850257/0100. Dárcům na požádání v organizaci rádi vystaví potvrzení o daru.

Výtěžek ze sbírky použije pořadatel sbírky, o.s. LORM – Společnost pro hluchoslepé, na financování individuálních terénních služeb pro hluchoslepé jako jsou doprovody k lékaři a na úřady, tlumočení, kurzy prostorové orientace a samostatné chůze s červenobílou holí nebo výuka komunikace, dále na zajištění edukačně rehabilitačních pobytů, na vydávání bulletinu Doteky, na pokrytí osobní asistence a na zajištění pomoci při uplatnění na trhu práce.

Vyúčtování předchozích ročníků sbírky, fotografie z akcí nebo podrobné rozpisy výtěžků dle měst zájemci najdou na www.cervenobiledny.cz. Z této webové adresy také lze stále odeslat e-pohlednici sbírky „Červenobílé dny“. O vlastních projektech pro hluchoslepé informují bezbariérové stránky www.lorm.cz.

Petra Zimermanová, ředitelka

LADA VALEŠOVÁ PŘIJEDE KVŮLI CHARITĚ AŽ Z LONDÝNA

Ladu Valešovou, která absolvovala pražskou konzervatoř a studovala klavírní hru na HAMU, do Londýna přivedla především touha po doplnění svého hudebního vzdělání na prestižní Guidhall School of Music and Drama (GSMD).

Po osmitýdenním kurzu v Londýně v r. 1994, z nějž se vrátila nadšená, požádala o další možnost studia na této škole. Výhodou byla samozřejmě dobrá znalost angličtiny. Pokračovala pak v Londýně tři další roky a zároveň se jí podařilo zakončit studia HAMU v Praze. Když po absolutoriu Ladu Valešovou londýnská GSMD požádala, aby se stala členem pedagogického sboru, přijala a rozhodla se v Británii prozatím zůstat. Koncertuje, vyučuje, nahrává tam tedy již deset let. Na Prahu však samozřejmě nezanevřela.

Ráda bych se zeptala, co máte před sebou v letošním roce, ať již v Londýně nebo jinde na světě?

Po koncertě v Praze odjízďím do Paříže, kde budu týden vyučovat na Pařížské konzervatoři. Chystá se také sólový recitál v pařížském Českém kulturním centru. V květnu vystoupím spolu s Joam Fernandesem, pěvcem z Portugalska, na mezinárodním hudebním festivalu v Burgundsku ve Francii. Několik dní poté vystoupím s Bohuslavem Matouškem a Danielem Veisem ve Wotton House, 300 let starém šlechtickém sídle u Londýna, jehož majitel léta pořádá cyklus komorních koncertů se světovými špičkovými interprety. Svou přítomnost přislíbil i náš velvyslanec Štefan Fühle s manželkou. Oba koncerty budou natáčeny na CD a DVD. Pak mne čekají mistrovské kurzy v Itálii a Polsku, na kterých budu vyučovat po boku svých britských kolegů.

Za několik dní (7. 4.) zde budete vystupovat v budově HAMU na benefičním koncertu ve prospěch občanského sdružení LORM – Společnost pro hluchoslepe. Jak jste se k této akci dostala?

Před rokem mne mí kolegové požádali o vystoupení na benefičním koncertě pro tuto neziskovou organizaci. Setkání s jejími klienty a ředitelkou Petrou Zimermanovou byla velmi inspirující, takže jsem se rozhodla přiložit ruku k dílu. Zdá se mi, že klienti organizace patří ke skupině lidí, která je ve společnosti často přehlížena, a že si zaslouží více pozornosti a pomoci. Proto jsem iniciovala koncert a pozvala Bohuslava Matouška, houslového virtuosa, Christiana Sista, sólistu Vídeňské opery a Pavlu Šuranskou, nevidomou pěvkyni a básnířku, aby vystoupili jako mí hosté. Posluchači se mohou těšit na sólové klavírní sklady Suka, Lizsta a Skrjabi-

na, na Smetanovy skladby pro housle a klavír, na Schumannův písňový cyklus Dichterliebe a také na písně Jaroslava Ježka

*Martina Fialková pro Listy Prahy 1,
redakčně upraveno a zkráceno P.Z.*

VŮNĚ

Naše neslyšení a nevidění ještě neznamena, že nemůžeme vnímat něco pěkného. Mimo hmatu máme někteří z nás ještě chuť a čich. Prsty by mohly mluvit, co všechno vidíme dotekem. Mnohá břítška mluví i o dobré chuti. Ale čich?

Vím, že jdu kolem řeznictví, kadeřníka, drogerie nebo hospody. Vím, do čeho jsem šlápnul, že syrečky jsou dost uleželé, že se mléko připálilo. Vím také o vůni mízy v pučící větvičce, o hořké vůni květu, jenž se pro svou jemnost nedá dobře ani nahmátnout. A co teprve vůně prádla, plného ozonu, přineseného právě ze šňůry. Nos nám povídá o desítkách dalších vůní a antivůní. A přece se našla dosud zcela neznámá.

Jedenáct „Lormáků“ s tlumočky na zádech prochází turnikety u vstupu do pražské ZOO. Do tlumočků budeme brzy odkládat svetry a rukavice. Nejdeme pohladit slona ani poslouchat cachtání tuleně. Hned u vstupu osahávám kanoe, vydlabané z jednoho kmene, kopí a šípy. Někde v dálce slyším zpěv indonéských domorodců. Pejsek jedněch z nás tu zůstává pod dozorem. Bude čekat. Vstupujeme do tropického tepla. I bez svetru sahám zpocenou rukou na liánu a poslouchám, jak se tam někde ve výšce houpá Matýsek, mladý opičáček. Na hlavu mi nemůže skočit. Dělí nás jezírko. Po její hladině skáčou zvláštní ryby jako skákající oblázky. Někde u dna jsou nejrůznější želvy. Průvodkyně musí moc hlasitě upozorňovat, co všechno se tady kolem pohybuje. Všude slyším hukot vodopádu. Ale má osobní průvodkyně Jana mne upozorní na vše, co mohu nahmátnout.

Poslední místnost – přípravná jídel. Mám v ruce lilek, čekanku, banán, pomeranče, mrkev a řapíkatý celer. Udivuje mne větvička s čerstvými lístky břízy. Ta tu byla pod chladem připravena už na podzim. Ochutnávám slanou mořskou vodu, pak sladkou říční i něco mezi tím. Taková se

musí připravit pro život těch vzdálených přistěhovalců. Ruce mi voní směsicí tropických rostlin. Jsem bohatší! Ale to vše nijak neubírá na mé touze po jarní vůni fialek. Těšíte se jako já?

Viktor Sedlář

INDONÉSKÁ DŽUNGLE

V den, kdy byla plánována návštěva v pražské ZOO, se nad naší republikou roztrhla sněhová peřina. Cesta byla obtížná, ale dorazila jsem na domluvený sraz LORMu včas. V ZOO se nás ujala paní doktorka, která nás pomalu a s velice poutavým výkladem seznamovala s přírodou ostrovů tropických částí jihovýchodní Asie. Provázela nás velkým skleněným pavilonem, pod jehož stropem je veden rozvod vody pro rosení tropických rostlin a občasný umělý déšť, který byl kvůli návštěvníkům zavřený, aby se při jejich odchodu ven vlivem silného mrazu neproměnili v rampouchy.

Jdeme cestou mezi spleť živých rostlin i umělých náhražek, názorně připomínajících deštný prales, jehož podobu umocňoval vodopád a dovádějící opice - makakové. Nejhezčí byl ostrůvek s rodinkou orangutanů, a to potomky Filípkem a Págou, kteří na lanech předvedli svoje opičí kousky. Voda tvoří bariéru mezi lidmi a zvířaty, v jezírku plave plno želv a rybiček, které jsou ještě k vidění v obřích akváriích. V nejsušší části pavilonu jsme prošli kolem varanů komodských, obřích ještěřů, také jsme si prohlédli noční expozici, kde nám nad hlavami poletovali kaloni, velcí netopýři.

Na závěr nás paní doktorka zavedla do přípravný krmiv pro exotická zvířata, kde jsme mohli ochutnat různé druhy ovoce a zeleniny jako řapíkatý celer, čekanku, okurku, sezam a kdo chtěl, třeba i čerstvé březové větvičky. Ochutnali jsme i vodu, mořskou, méně slanou a vodovodní. Paní doktorka pro nás měla připravené reliéfy gibbonů, vzácných opic, takže jsme si udělali úplnou představu o jejich stavbě těla a prstů.

Byl to krásný zážitek pro nás všechny, kteří jsme přijeli i přes nepřízeň počasí a neseseděli doma.

POBYT V KUKLÍKU

Ohlédnutí za naším prvním zimním pobytem v historii LORMu, konaným na Kuklíku

V malé vesničce Kuklík na Českomoravské vrchovině se ve dnech 30.1. až 5.2. 2005 uskutečnil historicky první pobyt LORMu, zaměřený na zimní sportovní aktivity hluchoslepých v českých zemích. Myslím si, že hodně z nás zimu rádo nemá, ale pro tento pobyt bylo naším velkým přáním, aby napadlo právě dostatek sněhu. Nakonec vše vyšlo náramně – sjela se sem parta mladších i starších, zkrátka věková hranice nehrála žádnou roli. Sněhu bylo po pás, k tomu mrazivé počasí, občas sněžení, fujavice, ale také jsme si užili i sluníčka.

Ta počáteční obava, jestli to zvládnou, vždyť je to všude kolem nás samá bílá mlha!? Každý den jsme měli na připravených lyžařských běžeckých trasách přidělené traséry (lyžařské průvodce). Jejich ohleduplnost a láskyplná péče o nás, abychom se něco naučili a hlavně nezranili, nás z těchto obav vyvedla. Přiznám se, někdy to soustředění na pracně vyšlapanou stopu traséra, skončilo pádem. Ale do sněhové peřiny to nebolelo, oni padali i naši traséři! Obdivně jsme vzhlíželi k Honzovi a Michaelovi, jejichž ctizádost poprat se poprvé v životě s chůzí na běžkách, nás ostatní rovněž motivovala překonávat sebe sama, což se určitě podařilo.

V penzionu se o nás vzorně starali, jídlo i bydlení bylo výborné. Volné chvíle jsme měli zpestřeny i přednáškou o cizinecké policii, vyzkoušeli jsme si i pouta na rukou, to se asi hned tak nikomu z nás nepodaří, protože předpokládám, že jsme vzorní „Lormáci“. Zatancovali jsme si při harmonice. Venku před budovou jsme si uplácali krásnou sněhulačku.

A na závěr musím dodat, že to nebyl pobyt o soutěžení, ale o velkých možnostech vzájemné tolerance a soužití se zdravotně postiženými lidmi, o příležitosti uvolnit se z každodenních stresů ani nemluvě. Což se zajisté podařilo a opravdu velké poděkování patří všem našim milým a obětavým trasérům a za rok se budu těšit znovu na běžky.

Dáša Prošková

LYŽOVÁNÍ V KUKLÍKU

První zimní pobyt LORMu ve dnech 30. 1. až 5. 2. 2005 v Kuklíku u Žďáru nad Sázavou v penzionu Kukla se mi moc líbil. Díky pěknému, občas i slunečnému, ale mrazivému počasí jsme si užili hlavně běžeckého lyžování a procházek po krásně zasněžené krajině. Při chůzi na běžkách mne doprovázela příjemná trasérka Eva Souralová z Katedry speciální pedagogiky Univerzity Palackého v Olomouci. Jeden den jsme se v dopoledních hodinách věnovali také výuce taktilního znakového jazyka pro hluchoslepé. Jeden večerní program byl spojen s přednáškou o cizinecké policii. Nechyběl ani taneční večírek při harmonice. Věřím, že všichni účastníci byli s náplní tohoto pobytu zcela spokojeni, a že tento pobyt nebyl poslední. Děkuji všem, kteří se o nás vzorně starali a zasloužili se o mimořádně vydařený průběh pobytu v Kuklíku.

Milena Mačáková

VELIKONOČNÍ VÝSTAVA

Milí čtenáři!

V dnešním příspěvku bych se s Vámi rád podělil o svoje zážitky, které jsem získal při návštěvě Velikonoční výstavy, jíž jsem se zúčastnil společně s ostatními členy Pražského klubu LORM. Byla to poslední akce pořádaná Pražským klubem těsně před velikonočními svátky.

V úterý, 22. března, ve 13:30 hodin jsme se všichni společně sešli na nádraží v Praze-Holešovicích, odkud jsme odjeli na místo konání výstavy – do Tróje, kde se nachází zoologická i botanická zahrada. Výše zmíněná výstava se konala v prostorách botanické zahrady, resp. v jednom z jejích pavilonů.

Bylo nás zde celkem 8, a to včetně průvodců. Kromě mne se akce zúčastnila Bára Tesková se svým vodícím psem Edou a paní Dáša Prošková, kterou doprovázela její průvodkyně, paní Kubešová. Dále zde s námi byli tři pracovníci LORM, a to Mgr. Marta Karásková, která v současné době Pražské kluby vede, jakož i Bc. Jitka Hlaváčová a Bc. Jana Blahoutová, která se o mně mimochodem vzorně starala

coby moje průvodkyně. Jenom mě trochu zarazila poměrně nízká účast na této akci. Předpokládal jsem, že nás zde bude více. Mimochodem, byl jsem mezi přítomnými (kromě Edy) jediný muž.

Po příchodu na místo konání výstavy nám pracovníkem botanické zahrady byly rozdány vstupenky (vstup jsme měli bezplatný), co nás docela mile překvapilo.

Poté nám Bc. Jitka Hlaváčová přečetla krátké povídky týkající se velikonočních zvyků a tradic. Pak jsme se odebrali do výše zmíněného výstavního pavilonu, kde na několika stolech bylo rozloženo různé velikonoční pečivo, jakož i jiné dobroty nerozlučně náležející k velikonoční výzdobě. Tak jsem měl možnost si poprvé v životě pořádně osahat pravý velikonoční mazanec, jidášky a jiné výrobky znázorňující velikonoční tradici v různých krajích naší vlasti. Díky pochopení ze strany pracovníků botanické zahrady, jakož i díky šikovnosti a trpělivosti našich průvodců jsme si většinu předmětů zde umístěných mohli prohlédnout pomocí hmatu, což běžným návštěvníkům dovoleno není. A neumíte si ani představit, jaká se všude linula líbezná a lahodná vůně, zejména pak z pečiva zhotoveného z tradičního českého perníku. Největší chuť na ty rozličné dobroty kolem dostal zřejmě Eda, kterého děvčata musela krotit, aby něco z toho neochutnal.

Výstava trvala zhruba hodinu, přičemž při skončení prohlídky vystavených věcí jsme měli možnost si od pracovníka, který zde vykonával dohled, zakoupit drobné výrobky z perníku (zdobená velikonoční vajíčka a různé figurky). Poté jsme se počali pomalu rozcházet do svých domovů s pocitem, že jsme měli možnost strávit hezké a příjemné odpoledne, které v nás zanechalo plno dojmů a zážitků.

Závěrem bych chtěl poděkovat jak pracovníkům botanické zahrady v Praze-Tróji, kteří nám umožnili si vše důkladně prohlédnout, tak pracovnícím LORM, a to zejména Mgr. Martě Karáskové, jakož i Bc. Jitce Hlaváčové a Bc. Janě Blahoutové, které celou tuto akci pro nás zorganizovaly a připravily. A pokud jde o mne, již se zase těším na některý z dalších Pražských klubů, kterého mi bude dopřáno se zúčastnit, neboť jsem poznal, že tyto akce jsou ze strany pracovníků LORM velmi dobře připravené a tudíž velice zdařilé.

PRÁVNÍ PORADNA

Aktuální informace pro čtenáře Doteků

OD 31. BŘEZNA 2005 SE ZLEPŠÍ POSTAVENÍ LIDÍ PEČUJÍCÍCH O BLÍZKOU OSOBU

Poslanecká sněmovna schválila zákon, kterým se mění zákon č. 100/1998 Sb., o sociálním zabezpečení, zákon 463/1991 Sb., o životním minimu, a zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře. Nová právní úprava podstatnou měrou vylepšuje finanční situaci občanů pečujících o blízkou nebo jinou osobu a upravuje pravidla pro používání omezujících opatření v ústavech sociální péče. Novela také zavádí do systému dávek státní sociální podpory novou dávku „příspěvek na péči o dítě v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc“.

Nový zákon přinese lepší podmínky rodičům pečujícím osobně, celodenně a řádně o dlouhodobě těžce zdravotně postižené nezletilé dítě, které vyžaduje mimořádnou péči. Zároveň zlepší podmínky těm, kteří se starají o zletilé nebo staré osoby (jedná se o osoby převážně nebo úplně bezmocné, resp. starší 80 let a částečně bezmocné).

Podle nové přijaté právní úpravy se příspěvek při péči o jednu blízkou osobu zvyšuje ze současných 3 776 Kč na 5 310 Kč měsíčně. Pokud občan pečuje o dvě a více osob, bude místo současných 6 490 Kč nyní pobírat příspěvek ve výši 9 086 Kč měsíčně.

Novela zákona pamatuje také na případy, kdy si občané při pobírání tohoto příspěvku přivydělávají. V současné době si mohou maximálně přivydělat 3 480 Kč čistého příjmu měsíčně, aniž by o příspěvek přišli. Nová právní úprava zvyšuje tuto částku na 5 800 Kč.

Novela dále výrazně podpoří rodiny, které mají dítě v pěstounské péči. Tyto rodiny budou moci pobírat příspěvek a zároveň dostávat odměnu pěstouna, aniž by ztratily nárok na jednu z dávek. Oproti současnému stavu budou

moci pobírat příspěvek i ti, kteří pečují o osobu blízkou (například babičku) a zároveň pobírají rodičovský příspěvek při péči o dítě ve věku do čtyř (případně sedmi) let. I v tomto případě novela umožní souběh těchto dávek. Podmínkou je, aby se oba příspěvky nevztahovaly na jednu osobu. Nová právní úprava zároveň umožňuje souběh pobírání příspěvku s vdovským či vdoveckým důchodem.

Občanům, kteří pobírají vedle příspěvku při péči o blízkou nebo jinou osobu dávky sociální péče (jsou vázány na sociální potřebnost), budou úřady při hodnocení jejich příjmu podle zákona o životním minimu započítávat tento příspěvek pouze z poloviny, což opět povede ke zlepšení jejich finanční situace.

K tomu, aby rodič mohl pobírat příspěvek při péči o osobu blízkou, musí splňovat mimo jiné podmínku celodenní péče. Aby mohla být péče kvalitní, musí rodiče také odpočívat. S ohledem na tuto potřebu rodičů pečujících o postižené dítě se podmínka celodenní péče považuje za splněnou i v případech, kdy takové dítě bude ve školní družině, školním klubu nebo středisku zájmové činnosti.

NOVINKY V ZÁKONĚ O ZAMĚSTNANOSTI

Od 1. října 2004 začal platit nový zákon o zaměstnanosti. Ten obsahuje celou řadu změn, které by měly podstatně snížit míru nezaměstnanosti v České republice. S některými, zejména s těmi nejdůležitějšími změnami, bych Vás, vážení čtenáři Doteků, rád seznámil, abyste se v této problematice mohli lépe orientovat, neboť nová právní úprava se rovněž dotýká postavení nás, zdravotně handicapovaných osob, na trhu práce.

Shora uvedený zákon byl schválen dne 13. května 2004 a ve Sbírce zákonů publikován pod číslem 435/2004. Jak již bylo uvedeno výše, tento zákon spolu s novelou dalších právních předpisů přináší řadu zásadních novinek nejen do života lidí bez práce, na nová pravidla si musí zvyknout také zaměstnanci a jejich zaměstnavatelé, pracovníci úřadů práce, rodiče dětí účinkujících ve filmu či reklamě nebo absolventi škol. Současně s novým zákonem o zaměstnanosti byl Parlamentem schválen doprovodný zákon (Zákon č. 436/

2004 Sb.), který mění 54 právních předpisů. Jedním z nich je i Zákoník práce, jehož novela zakazuje práci dětí do 15 let věku.

Zavedení nových nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti

Nově zavedené nástroje aktivní politiky zaměstnanosti mají přispět k zajištění maximální možné úrovně zaměstnanosti a k prohloubení individuálního přístupu k uchazeči o zaměstnání. Zároveň nový zákon o zaměstnanosti zavádí nástroje zajišťující ochranu trhu práce před nelegálním zaměstnáváním a za tímto účelem se rozšiřují pravomoci úřadů práce při provádění kontrolní činnosti.

V rámci aktivní politiky zaměstnanosti došlo k zavedení nových příspěvků. Např. jde o příspěvek na dopravu zaměstnanců, který může čerpat zaměstnavatel, jehož zaměstnanci nemají možnost dopravit se do práce veřejnými dopravními prostředky. Výše tohoto příspěvku může činit až 50 % nákladů vynaložených na zabezpečení dopravy těchto zaměstnanců.

Dále mohou zaměstnavatelé, kteří přijali uchazeče o zaměstnání, jemuž úřad práce věnuje zvýšenou péči, dostat příspěvek na zapracování. Tento příspěvek může zaměstnavatel pobírat po dobu tří měsíců a to ve výši až poloviny minimální mzdy. Do kategorie osob, kterým je věnována zvýšená péče, patří např. osoby se zdravotním postižením, absolventi škol, ženy po mateřské dovolené nebo uchazeči o zaměstnání nad 50 let.

Zachován zůstává příspěvek při přechodu na nový podnikatelský program a dále je možné úřad práce požádat o tzv. překlenovací příspěvek, který je určen uchazečům, jež svou nezaměstnanost vyřeší za pomoci úřadu práce zahájením samostatné výdělečné činnosti. Tento příspěvek může být vyplácen po dobu tří měsíců v maximální výši poloviny životního minima pro jednotlivce, což je dnes částka 2 160 Kč.

Zpřísnění podmínek pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti, změna její výše a délky podpůrní doby

Zákon upřesňuje a zpřísnuje podmínky a postupy při zprostředkování zaměstnání úřady práce, zejména podmínky pro zařazení a vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání. Cílem nové právní úpravy je snaha více motivovat uchazeče

o zaměstnání, aby v průběhu doby, kdy jsou nezaměstnaní, aktivně spolupracovali s úřadem práce. Úřady práce již nemohou zapsat do evidence uchazečů o zaměstnání osoby, které jsou účastníky pracovněprávního vztahu, osoby samostatně výdělečně činné, člena dozorčí rady či společníka nebo jednatele obchodní společnosti. Nově však platí, že pokud tyto osoby mají příjem nižší, než je polovina minimální mzdy, může je úřad práce do evidence zapsat.

Zároveň nová právní úprava zpřísňuje podmínky pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti, mění se její výše a délka podpůrčí doby. Dosud byla výše podpory první tři měsíce 50 % předchozího příjmu a po zbytek podpůrčí doby 40 % předchozího příjmu. V souladu s úmluvou Mezinárodní organizace práce č. 168 se výše podpory ve zbytku podpůrčí doby zvyšuje na 45 %. Maximálně může podpora v nezaměstnanosti činit 10 250 Kč měsíčně. V případě, kdy se uchazeč o zaměstnání účastní rekvalifikace, činí výše podpory po celou dobu rekvalifikace 60 % předchozího příjmu.

Pro vznik nároku na podporu v nezaměstnanosti platí i nadále podmínka, že uchazeč musí v posledních třech letech odpracovat alespoň 12 měsíců. Zároveň zákon umožňuje, aby lidé starší 55 let pobírali podporu v nezaměstnanosti po dobu jednoho roku, nikoli jako tomu bylo dosud, pouze 6 měsíců. U uchazečů ve věku 50 - 55 let se podpůrčí doba prodlužuje až na 9 měsíců. Zároveň zákon pro tyto dvě skupiny uchazečů o zaměstnání stanoví podmínku, že musí prokázat alespoň 25, resp. 30 let účasti na důchodovém pojištění. Pro uchazeče o zaměstnání do 50 let věku zůstává podpůrčí doba zachována v délce 6 měsíců.

Nadále platí podmínka, že podpora nenáleží uchazeči o zaměstnání, který je poživitelem starobního důchodu. Nově však může být podpora vyplácena uchazeči, který již dosáhl důchodového věku. Pokud jde o poživitele plného invalidního důchodu, nenáleží podpora ani jim. Výjimkou jsou osoby, které i při pobírání plného invalidního důchodu mohou vykonávat soustavnou výdělečnou činnost, avšak pouze za zcela mimořádných podmínek. Jedná se zejména o osoby nevidomé a těžce tělesně postižené.

Podstatně se zpřísňují podmínky pro vyřazení uchazeče z evidence úřadu práce. Zákon zavádí přísnější postup vůči lidem, kteří se dlouhodobě vyhýbají práci, případně se vy-

mlouvají na zdravotní problémy. Vyřazen může být uchazeč, který s úřadem práce nespolupracuje, nedochází na pravidelné, předem sjednané konzultace, odmítá nastoupit do vhodného zaměstnání a odmítá se podrobit lékařskému vyšetření zdravotního stavu. Úřad práce má nyní možnost požádat pro účely zaměstnanosti o posouzení zdravotního stavu určené zdravotnické zařízení, povinností fyzické osoby - uchazeče o zaměstnání je tomuto vyšetření se podrobit.

Změny v podmínkách evidence absolventů

Absolventi škol mohou být i nadále evidováni jako uchazeči o zaměstnání, avšak do odpracované doby se jim již nezapočítává doba studia, což znamená, že nemají automatický nárok na výplatu podpory. K tomu, aby jim nárok na podporu v nezaměstnanosti vznikl, musí splnit základní podmínku jako všichni ostatní uchazeči o zaměstnání, tj. musí v posledních třech letech odpracovat alespoň dvanáct měsíců. Absolventům se do odpracované doby započítávají veškeré pracovní poměry zakládající účast na sociálním pojištění.

Změny v čerpání dovolené

Nový zákon o zaměstnanosti zavedl opatření donucující zaměstnance každoročně vyčerpat dovolenou, nikoli si ji přesouvat do následujících let. Bude-li mít zaměstnanec na konci října čtyři týdny dovolené z loňského roku a zaměstnavatel mu neurčí její čerpání, má zaměstnanec dovolenou ze zákona, a to počínaje prvním pracovním dnem v listopadu, nebudou-li tomu bránit překážky v práci. Pokud zaměstnanec dovolenou nevyčerpá ani do konce následujícího roku, nárok mu zaniká. Zároveň je omezena možnost nechat si nevyčerpanou dovolenou proplatit. To je možné jen v případě, že pracovní poměr u daného zaměstnavatele končí.

Úprava tzv. částečné nezaměstnanosti

Nezaměstnaní lidé si nově mohou legálně přivydělat, a to až do výše poloviny minimální mzdy, což je nyní částka 3 593 Kč měsíčně. Pracovat mohou maximálně 20 hodin týdně. Toto opatření má nejen zamezit nelegální práci, ale především má pomoci lidem bez práce udržovat si své pracovní návyky, a tak usnadnit jejich návrat na trh práce.

Zavedení ochrany dětí při umělecké, kulturní, sportovní a reklamní činnosti

Právní řád České republiky dosud neupravoval práci dětí mladších 15 let a práci mladistvých ve věku od 15 do 18 let upravoval pouze v případech, kdy je vykonávána v pracovních vztazích podle zákoníku práce. Směrnice Rady ze dne 22.6.1994 č. 94/33/EC o ochraně mladých lidí při práci stanoví opatření pro právní úpravy členských států EU. Členské státy by měly přijmout opatření k zákazu práce dětí a dále by měly zajistit podmínky stanovené Směrnicí pro práci mladistvých. Některá z těchto opatření bylo tedy nezbytné nově zapracovat také do právního řádu České republiky.

Podle nového zákona o zaměstnanosti je práce dětí mladších 15 let nelegální, povolena je pouze umělecká, sportovní a reklamní činnost, a to vždy jen s předchozím souhlasem úřadu práce místně příslušného podle trvalého bydliště dítěte. Písemnou žádost o povolení činnosti dítěte podává jeho zákonný zástupce, případně jiná osoba odpovědná za jeho výchovu.

Zároveň zákon stanoví podmínku, že taková činnost musí být přiměřená věku dítěte, nesmí pro dítě být nebezpečná a nesmí poškozovat zdravotní, morální, duševní či tělesný rozvoj dítěte.

Stanovena je také maximální délka doby, po kterou může dítě činnost vykonávat, striktně se dětem zakazuje výkon jakékoli umělecké, sportovní či reklamní činnosti v noci.

Úprava postavení občanů států EU na trhu práce v ČR

Nová právní úprava zapracovává také několik opatření, která mají zajistit volný pohyb pracovníků v rámci evropského společenství. Občané jiných členských států EU, kteří budou v České republice pracovat, mají na trhu práce stejné postavení jako občané ČR a to včetně jejich rodinných příslušníků. Znamená to, že oproti občanům států, které nejsou členy EU, jde o odlišnou právní úpravu spočívající např. v tom, že k výkonu práce na území ČR nebudou muset mít povolení k zaměstnání od úřadu práce.

Zaměstnávání osob se zdravotním postižením

V zákoně zůstávají zachovány dosavadní povinnosti stanovené pro zaměstnavatele (např. povinný podíl zdravotně postižených osob na celkovém počtu zaměstnanců, vytváření vhodných pracovních míst).

Navíc však zákon stanoví i povinnosti nové, například se nově zavádí povinnost zaměstnavatele spolupracovat s úřadem práce při provádění pracovní rehabilitace. Zachována zůstává také podpora vytváření chráněných pracovních míst. Zaměstnavatel, který chce vytvořit vhodné pracovní místo pro zdravotně postiženou osobu, má nadále možnost požádat úřad práce o finanční příspěvek. Nově se tento příspěvek zvyšuje až na osminásobek, resp. dvanáctinásobek průměrné mzdy v národním hospodářství.

Zároveň dochází ke zvýšení povinného odvodu za každé nenaplněné pracovní místo a celkově se zvyšují pokuty za nedodržování povinností stanovených pracovně právními předpisy.

Nový zákon o zaměstnanosti nahrazuje dosud užívaný pojem osoba se změněnou pracovní schopností termínem fyzická osoba se zdravotním postižením, resp. s těžším zdravotním postižením, a zcela nově zavádí kategorii tzv. osob zdravotně znevýhodněných.

Tuto, byť převážně terminologickou změnu, lze považovat za velmi významnou. Dosud užívaný termín „občan se ZPS“ byl často kritizován, neboť jeho praktické používání bylo spojeno s negativním hodnocením, tj. s neschopností vykonávat některé práce. Žádoucí tedy bylo dosud používaný termín „občan se ZPS“ opustit a přizpůsobit se mezinárodní terminologii. V mezinárodních dokumentech ani v právních předpisech jiných států nenalezneme obdobu termínu „občan se změněnou pracovní schopností“. Častěji je používán termín „osoby se zdravotním postižením“. Samozřejmě není možné se domnívat, že by pouhá změna v označování zdravotně postižených osob zabezpečila jejich lepší postavení ve společnosti či konkrétně na trhu práce.

JUDr. Bohuslav Dohelský

PORADNA PSYCHOLOGA

ASERTIVITA (4. část)

Milí čtenáři,

dnes budeme pokračovat v našem seriálu již třetím asertivním právem a to je právo posoudit, zda a na kolik jste zodpovědní za řešení problémů ostatních lidí.

Zkuste se zamyslet nad tím, zda se vám někdy stalo, že byste pocítili vůči některé instituci nebo vůči některému člověku odpovědnost za situaci, kterou jste neměli možnost nijak ovlivnit. Naznačili nebo vám přímo řekli, že od vás očekávají řešení svých problémů a situací, do kterých se dostali sami svou neefektivní prací nebo vlastní neschopností. Mistrně při tom manipulují s vašimi pocity odpovědnosti a naprosto samozřejmě počítají s tím, že obětujete vlastní hodnoty i svůj čas. Možná k tomu přidají i nějakou tu lichotku, aby si zajistili splnění svého požadavku a vám se hůře odmítalo.

Jak se v takové chvíli zachovat? Nejdříve sami posuďte, zda chcete problém pomoci řešit. Každý z nás určitě rád vypomůže, pokud je to v jeho silách, ale pokud z jakéhokoli důvodu nebudete chtít nebo moci, neváhejte zdvořile odmítnout – bez pocitu viny! Zbavte se nutkavé potřeby řešit vše za druhé. Věřte, že si nakonec dokáží poradit sami.

Pokud jsou to vaši blízcí, může vás hřát vědomí toho, že se učí chovat dospěle a samostatně. Pokud je to cizí člověk, který to na vás jenom zkouší, pak zasloužíte pochvalu - právě jste se naučili odrazit manipulativní jednání.

Hezké jarní dny a mnoho úspěchů přeje,

Magdalena Zurinková, magdalena.zur@seznam.cz

ZDRAVÍ

PŘÍČINY HLUCHOSLEPOTY - CYTOMEGALOVIRUS

Je celá řada syndromů a vrozených poruch, které mohou způsobit duální postižení zraku a sluchu. Mezi nejčastější prenatální (období během těhotenství) příčiny hluchoslepoty patří: rubeola (zarděnky), toxoplazmóza a cytomegalovirus. Lidé s vrozeným syndromem zarděnek trpí hluchotou, šedým zákalem, zeleným zákalem, retinopatií (poškození drobných cévek v oku a na sítnici) a srdečními potížemi. Zarděnky jsou velmi známou chorobou, ale v zemích s efektivním imunizačním programem je počet nově diagnostikovaných dětí velmi malý. Organizace hluchoslepých Sense ve Velké Británii během svého výzkumu u 666 lidí našla jen dva případy dětí s vrozeným syndromem zarděnek, a to ve věku do 5 let.

Cytomegalovirus (CMV) je také jedna z příčin, která může způsobit hluchoslepotu. CMV je způsoben běžně vyskytujícím se virem. Jde o skupinu herpes (oparových) virů. Infekce často probíhá nepozorovaně nebo jako mírná chřipka. Jen v některých případech se objeví horečka. Vir způsobující CMV se v organismu vyskytuje obvykle skrytě a neškodně a nemusí vyvolat onemocnění. Tento vir se může vyskytovat v opakovaných intervalech. CMV je tak běžným onemocněním, že se jím nakazila již polovina lidí ve Velké Británii do svých 30 let. Vir se šíří prostřednictvím slin, moči a jiných tělesných tekutin. CMV je obtížné se vyhnout, neboť zpočátku na nakaženém jedinci není nic vidět.

Vir způsobující CMV může v období těhotenství projít placentou a může, ale nemusí, ovlivnit vývoj nenarozeného dítěte. Jen ve velmi vzácných případech (10%) se u dětí objeví příznaky tohoto onemocnění. A z toho jen u poloviny dětí se vyskytnou vážné problémy.

Problémy vyplývající z CMV se od sebe odlišují, ale zahrnují některé společné příznaky, a to: žloutenku, krvavé skvrny na obličeji, zvětšení jater nebo sleziny, spasmus (nesprávná souhra svalové koordinace), nitrolebeční problémy, mentální retardaci a záchvaty. V některých případech sluchové postižení může být pouze příznakem CMV infekce. Zatímco

u jiných případů se mohou objevit i vážné problémy zraku.

Odhaduje se, že z 600 000 narozených dětí v Anglii a Walesu asi 2000 dětí mají CMV a z toho asi u 200 dětí se objeví zdravotní problémy. Většina dětí s CMV je zdravá. Bez testu na odhalení viru způsobující CMV, který se provádí hned po narození, se nemusí vyskytnout podezření na toto onemocnění. Není dosud známo, proč některé děti jsou tímto onemocněním zasaženy a některé ne.

Prenatální diagnostika není možná a ani v této chvíli proti CMV neexistuje žádná vakcína.

Z časopisu Dbl Review July – Dec 1995

Překlad: Marta Karásková

OPERACE MŮŽE ZLEPŠIT ZRAK

Mít zrak jako ostříž je pro téměř čtyřicet procent mužů a žen v naší republice jen snem. Musí spoléhat na brýle nebo kontaktní čočky. Jenže brýle se snadno někde zapomenou, rozsednou, poškrábou, čočky se nedají vzít do zakouřeného klubu, mohou zlobit v letadle, při větru...

Naštěstí jsou dnes dostupná laserová centra, kde umí zrak opravit a v řadě případů zbavit korekčních pomůcek natrvalo. Laserové operace patří do takzvané refrakční neboli opravné oční chirurgie. Jsou vhodné pro pacienty s krátkozrakostí, dalekozrakostí, nestejným zakřivením oční čočky a rohovky (astigmatismem).

Korekce zrakových vad se provádí nejdříve v 19 letech, kdy vada dosáhla vrcholu a po několik měsíců se nemění počet dioptrií. U pár dioptrií může laser vadu odstranit úplně, pokud má pacient dioptrií například 10, lze jejich počet výrazně snížit. Pouze v případě stařeckého zhoršení zraku, které je způsobeno přirozeným stárnutím oční čočky, ani laser pomoci nedokáže.

Na druhou stranu operace může opravit také šedý zákal, při kterém se zakaluje čočka. Ta se dá nahradit čočkou umělou. Při zeleném zákalu neboli glaukomu lékaři sníží tlak v oku. Zabrání tak zhoršování nemoci. Vyléčit se bohužel nedá.

Když dojde k poškození oční rohovky, například při úra-

zu, není nic ztraceno. Lékaři ji dnes dokáží nahradit transplantací od dárce.

Rytmus života, č. 29/2004

INFORMACE

ŽIVOT NEJEN NA KOLECH 2005

Již devátým rokem pořádá Liga za práva vozíčkářů fotografickou soutěž, která návštěvníkům ukáže jak pohled zdravého člověka na svět lidí s postižením, tak svět z pohledu zdravotně postižených.

Tímto Liga za práva vozíčkářů vyzývá amatérské i profesionální fotografy k účasti ve fotografické soutěži na téma Život lidí se zdravotním postižením.

Vyhlašování vítězů a jejich odměňování probíhá každoročně na doprovodné výstavě veletrhu Rehaprotex Pro Váš úsměv. Vzhledem ke změně termínu konání Rehaprotexu se mění i termín, dokdy můžete posílat fotografie do soutěže.

Pravidla soutěže:

1. Práce posílejte nejpozději do 22. srpna 2005.
2. Minimální rozměr menší strany fotografie je stanoven na 20 cm (bez pasparty či rámečku), maximální rozměr větší strany je stanoven na 40 cm.
3. Na zadní straně každé fotografie vyznačte své jméno a adresu, e-mailovou adresu, telefonní číslo, název vystihující obsah snímku a kategorii. Chcete-li soutěžit v kategorii A, zašlete prosím kopii průkazu ZTP, ZTP/P (při účasti v minulých ročnících není třeba).
4. Odborná porota určí Absolutního vítěze a vítěze v kategoriích:
 - A) fotografie autora s postižením
 - B) fotografie autora bez postiženíVítěz návštěvnické ankety obdrží Cenu diváka.
5. Umístění v soutěži bude autorům vítězných fotografií včas oznámeno telefonicky nebo písemně, aby se mohli dne 16. září 2005 zúčastnit slavnostního vyhlášení vítězů a předání cen v pavilonu Rehaprotex v areálu BVV, a. s.

6. Soutěžící berou na vědomí a souhlasí s tím, že fotografie nebudou autorům vráceny. Pořadatel si vyhrazuje právo zveřejnit fotografie v časopise Vozíčkář, na internetu i na dalších akcích pořádaných na podporu projektů organizace nebo její propagaci, a to bez nároku na honorář pro autora; uveřejnit fotografie v dalších tiskovinách (případný honorář bude zaslán autorovi). Pořadatel si také vyhrazuje právo fotografie vydražit a získaný obnos použít na podporu projektů organizace.
7. Autoři fotografií ručí za to, že objekty na fotografiích nebudou vznášet žádné požadavky související s použitím fotografií. Pořadatel nebude na případné stížnosti reflektovat.
8. Soutěžní fotografie budou vystaveny v průběhu akce Pro Váš úsměv, která je prezentací činnosti nestátních neziskových organizací s humanitárním zaměřením, a to ve dnech 13.-16. září 2005, v prostorách pavilonu Rehaprotex brněnského Výstaviště. Po vyhodnocení soutěže vybere pořadatel nejzajímavější práce ze všech osmi ročníků pro sestavení tematické výstavy fotografií, která bude v průběhu roku 2005 prezentována na akcích pořádaných Ligou za práva vozíčkářů a dále bude putovat po okresních městech České republiky.

Pořadatel:

Liga za práva vozíčkářů, Kounicova 42, 602 00 Brno,

tel./fax: 541 249 175-6,

kontaktní osoba: Petra Kyselková, mobil: 608 635 578.

INSPO 2005

V sobotu 12. března 2005 se uskutečnila v Kongresovém centru Praha konference INSPO 2005 – Internet a informační systémy pro osoby se specifickými potřebami. Akce se zúčastnilo více než 100 zájemců z celé republiky.

Konference je jediná svého druhu v ČR, která se specializuje na využití internetu a informačních technologií ve prospěch lidí se zdravotním postižením. První ročník se uskutečnil v září 2001, další ročníky se již konají v březnu jako jedna z hlavních akcí Březen – měsíc Internetu. Organizátory INSPO jsou BMI sdružení, AISO a Křižovatka.

Na konferenci vystoupili mimo jiné Marcela Fejtová

z Gerstnerovy laboratoře ČVUT, která předvedla systém I4Control pro bezkontaktní ovládání počítače. Malá kamera umístěná na brýlích snímá polohu oka nezávisle na pohybu hlavy a řídicí modul převádí polohu zorničky na souřadný systém. Oko pak určuje směr pohybu kurzoru na monitoru a klik a dvojklik nahrazuje mrknutí okna trvající určitou časovou konstantu. Pro psaní textu lze použít softwarovou klávesnici, která je součástí operačního systému Windows počínaje verzí MS Windows 2000. Zařízení se dá připojit k jakémukoli PC prostřednictvím USB rozhraní a bude relativně levné.

Profesor Jan Nouza z Laboratoře počítačového zpracování řeči Technické univerzity Liberec představil praktické výsledky jeho desetičlenného týmu, který řadu hlasových technologií využívá ve prospěch lidí s postižením. Do komerční podoby již byl dotažen program MyVoice. Program umožňuje, aby počítač přijímal hlasové povely a převáděl je na simulované stisky kláves a akce myši. Lidé bez rukou, ochrnutí, kvadruplegici (osoby s postižením všech čtyř končetin) tak mohou pouze hlasem spouštět programy v počítači, nadiktovat texty, ovládat elektronickou poštu a internetový prohlížeč, používat programy pro zábavu i pro práci. Pokud je v počítači nainstalována karta pro příjem rozhlasu a televize, popřípadě modem, je možné takto ovládat také rádio a televizi, respektive vytáčet telefon.

V letošním roce byla vyhlášena v rámci konference literární soutěž na téma Internet a můj handicap. Své práce do ní přihlásilo 32 autorů. Zvláštní cenu poroty obdržela naše členka a klientka LORMu Marie Doležalová z Jihlavy za svůj příběh Začátečnice. Gratulujeme a přejeme mnoho dalších radostných úspěchů!

*Jitka Hlaváčová na základě informací
z internetových stránek www.helpnet.cz*

PRVNÍ BANKOMAT PRO NEVIDOMÉ

ČTK, 01. 03. 2005 13:39

Česká republika má první bankomat pro nevidomé a slabozraké občany. Přístroj, z něhož lze za pomoci hlasové navigace vybírat peníze poslepu, dnes ve své pobočce v Jugoslávské ulici v Praze zpřístupnila Česká spořitelna ve spo-

lupráci se Sjednocenou organizací nevidomých a slabozrakých. Do konce roku spořitelna plánuje zprovoznit dalších pět až sedm hovořících bankomatů ve městech, kde je nejvíce lidí se zrakovým postižením.

„Bankomat je vybaven audiozařízením, které veškeré obrazové a textové informace převádí na zvukové. Nevidomí klienti přijímají hlasové pokyny do sluchátek,“ řekl Libor Fiala ze společnosti NCR, která vyrobila software. Přístroj je vybaven speciálně hmatově upravenou klávesnicí. S ohledem na bezpečnost budou mluvící bankomaty instalovány pouze na pobočkách s fyzickou ostrahou a kamerovým dohledem. „Jsem spokojený a kéž bych na takovouto službu narážel i na jiných místech v republice,“ řekl viceprezident Sjednocené organizace nevidomých a slabozrakých Viktor Dudr poté, co dnes novinářům vlastní kartou předvedl výběr z bankomatu.

Česká spořitelna plánuje instalaci těchto bankomatů vedle Prahy v Ústí nad Labem, Olomouci, Brně či Ostravě. Bankomaty budou zejména v těch pobočkách, které mají již nyní speciální orientační majáčky pro přístup nevidomých klientů. Evropa v zavádění bankomatů pro nevidomé zůstává za Severní Amerikou; vůbec první mluvící bankomat byl zprovozněn v Kanadě v roce 1997. „Zatímco v evropských zemích se bankomaty pro nevidomé počítají na jednotky až desítky kusů, v USA či Kanadě jich jsou stovky až tisíce,“ řekl Fiala s tím, že v Severní Americe je tlak asociací sdružujících handicapované lidi daleko silnější. Ve srovnání s evropskými zeměmi podle něj Česko nezaostává.

Ladislava Růžičková

AŽ JE MOBIL DOBRÝM SLUHOU

Znáte to úsloví „dobrý sluha, zlý pán“? Opravdu, když máme nějakou technickou pomůcku a chceme, aby nám sloužila, musíme nejdřív přesně vědět, jak ji využít a k čemu nám poslouží. V praxi se totiž často setkávám s tím, že lidé nadávají na něco, přitom skutečným problémem je, že od přístroje něco očekávají, co přístroj neumožňuje a obráceně, některé věci ani nevyužijí. Pojdme se teď společně podívat na problematiku mobilních telefonů, protože mám zato, že tyto přístroje může nyní využít i člověk se zrakovým a

sluchovým handicapem. Navíc v této době je již k dispozici telefon, který je ozvučen hlasem, takže se stává i bez zrakové kontroly takové zařízení dobře ovladatelné a všechny funkce jsou přístupné.

1. Když jsem v terénu, mohu kdykoli podle potřeby zavolat někomu z příbuzných či známých. To se moc hodí, protože pak se tolik nebojíme jít do ulic. Takový telefon může dobře posloužit, když se např. nemůžeme s někým venku sejít, přítel někde čeká, já také; stačí zavolat a upřesnit si dodatečně, kde každý z nás čeká a je vyhráno. Mně osobně se několikrát stalo, že na mne někdo čekal, byl blízko mne - a jen proto, že se špatně podíval anebo že stál omylem o pár metrů dál, jsme se přímo nenašli; ale mobil nám pomohl.

2. Můžeme být svobodnější, když jednáme se zdravou veřejností. Dnes jsou telefony vybaveny i přídatnými sluchátky anebo hlasitým odposlechem, takže i někdo, kdo má určitý zbytek sluchu, může povídat přes telefon. Dokonce mobil vybavený ozvučenými funkcemi mu poslouží stejně jako člověku vidícímu a slyšícímu. Také vy, sluchově postižení, můžete dnes číst i psát oblíbené SMS. Můžete mít ve svém telefonním seznamu čísla svých přátel či známých a nemusíte se bát, že je zapomenete. Můžete si zjistit předem, když mobil zazvoní, kdo vám volá. Na první pohled jednoduchá věc, ale určitě důležitá. Totiž, když dopředu víte (třeba i dvě vteřiny) kdo volá, můžete se připravit na daný hovor a určitě to bude pro vás daleko příjemnější zvedat sluchátko, když budete vědět, že příchozí hovor je od někoho milovaného.

Co si pořádně lidé ze zdravé populace neuvědomují je fakt, že mohou kdykoli svůj telefon vypnout, když nechtějí být obtěžováni příchozími hovory. Dokonce se dá telefon nastavit tak, že vy jej můžete mít puštěný, ale ten, kdo se vám bude chtít dovolat, bude rovnou přepojen na hlasovou schránku pro zanechání vzkazu, ale vy nebudete rušeni, vy si klidně můžete sedět na schůzi nebo povídat s přáteli anebo mluvit na lince s někým jiným.

A když se stane, že telefon máte puštěný a někdo volá a vy nemáte možnost s dotyčným si popovídat? I tehdy se nic neděje. Můžete příchozí hovor jednoduše odmítnout a to

tak, že místo tlačítka pro příjem hovoru stisknete tlačítko pro zrušení a telefon přestane zvonit. Nebo si u některých typů mobilů můžete nastavit, aby nezvonil, ale jen vibroval, takže i bez sluchové kontroly zjistíte, že vám někdo volá. Přitom okolí nerušíte. Když bude třeba, můžete si dodatečně zjistit, kdo a v kolik hodin vám volal a na jeho volání dodatečně odpovědět. To může být šikovné jak na odmítnutý hovor, tak i na hovor, který jste přijali anebo který jste již jednou vytáčeli. Třeba se vám to bude v první chvíli zdát složitější na ovládání, ale až se tyto funkce naučíte používat, určitě zjistíte, jak je to dobré a jak jednoduché pro použití.

3. „No dobře, to je pěkné,“ řeknete si možná, „využiji něco takového?“ S klidným svědomím vám mohu říct, že určitě ano. Dokonce takový telefon využijete i tehdy, jestliže máte někoho stále při ruce. Už jenom to, že nemusíte pro vytočení telefonního čísla obtěžovat někoho v rodině, vám dá dobrý pocit větší samostatnosti. Vy sami si zvolíte, s kým chcete povídat a jak dlouho. Totiž dnes je hodně lidí dosažitelných spíše na svém mobilním čísle než na pevné lince a tak se může vyplatit ho volat raději z mobilu než z pevné linky domácího přístroje. Mobil si můžete nosit s sebou a tak i v jiném prostředí můžete volat, což shledávám jako velmi vhodné např. i v nemocnici nebo v nějakém léčebném zařízení apod. Vícekrát jsem se setkal i s lidmi, kteří nebyli moc technicky šikovní, ale svůj telefon se naučili ovládat dobře. A pokud jde o SMS, dokonce se je naučili číst i psát lidé staršího věku nad 70 let. Tak proč by jste to nemohli zvládnout i vy?

Ted' nám zbývá jen odpovědět důležitá otázka, a to jaký přístroj a jakého operátora si vybrat. To je trochu delší vysvětlování a tak mi dovolu, abychom se k tomuto tématu vrátili v příštím čísle.

Dobré dny a bezproblémovou komunikaci přeje

Pavel Partyka

HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI

SPISOVATELKA Z ANGLICKÉHO VENKOVA

Britská spisovatelka Frieda Le Pla během svého života postupně ztratila sluch i zrak. Stala se však krásným příkladem člověka, který dokázal nejen statečně překonávat vlastní osud, ale ještě k tomu mít odvalu pomáhat lidem, postiženým stejně jako ona. Dokladem toho je její moudrá kniha „Pohledy do ztraceného světa“, později vydaná například v němčině. V tomto literárním díle, psaném v Braillově slepeckém písmu, se Frieda Le Pla obrací k těm, jimž v dospělosti náhle zmizí svět zvuků a barev a jsou za těchto podmínek nuceni změnit svůj život. Navíc tímto způsobem chtěla autorka hluchoslepým lidem i jejich okolí pomoci svými osobními zkušenostmi, aby nepropadali beznaději, ale žili skutečný život v radosti a lásce.

Frieda Le Pla měla již jako dospívající dívka dvě velké lásky – přírodu a literaturu. Chtěla být jednou spisovatelkou, píšící knihy o přírodě. Na svých toukách anglickým venkovem si počala zapisovat své dojmy a svá pozorování. To ještě vůbec netušila, že tyto dívčí poznámky jí později budou podkladem pro její literární tvorbu.

Vydala celkem osm knih, určených hlavně pro mládež. Napsala je až v době, kdy jí přestal sloužit zrak. Aby mohla začít s psaním svých knih, musel jí poznámky z dívčích let přepisovat do Braillova písma její otec, anglikánský farář na odpočinku. V českých zemích prakticky neznámá spisovatelka Frieda Le Pla vstoupila do anglické literatury těsně před druhou světovou válkou.

Podle materiálů, poskytnutých od dr. Zdeňka Šarbacha,
pro Doteky upravil Z. S.

ZE SVĚTA

UŽ 80 LET

Nejstarší německé manželství trvá už osmdesát let! Toto výročí slaví manželé Nikolausovi, kteří žijí ve městě Siegeniu.

Bylo to na podzim roku 1924 v malé sedmihradské vesnici Hashagen v Rumunsku. Jednu neděli večer se sešla místní

omladina na tancovačce. Byl tam rovněž etnický Němec Michael Nikolaus. Když zábava končila, zjistil Michael, že mu zmizel klobouk – hledat mu ho pomohla o šest roků mladší Katerina. A byla to ona, která klobouk našla. Tak začala láska mezi Michaelem a Katerinou.

Krátce po seznámení byla už ruka v rukávě – slavila se svatba. Nikolausovi měli tři děti, žili skromně, ale byli šťastní. Zlom v životě přinesla válka. Michaela odvěkli Rudoarmejci, kteří Rumunsko obsadili, z rodné vesnice na Sibiř. Do Rumunska se vrátil až po třech letech.

Teprve v roce 1983 se Nikolausově rodině podařilo přestěhovat do západního Německa – do Siegeny. V tomto městě manželé žijí a slaví výročí svatby. „Jsme stále tak šťastní jako před osmdesáti lety“, ujišťuje Michael, jemuž je 103 let. O šest roků mladší Katerina přitakává. Celé dny tráví spolu a těší se prý na večer. To téměř slepému staříkovi jeho manželka předčítá z bible.

ZORA, č. 3/2005

ŘÁDKY NEJEN PRO SENIORY

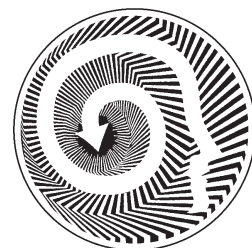
PRVNÍ „UČILIŠTĚ“

Je to k neuvěření, ale první brněnské učiliště vzniklo již kolem poloviny osmnáctého století. Do té doby se Brno nijak nelišilo od ostatních moravských měst. Od půle osmnáctého století se však začalo měnit v největší středisko vlnářské výroby v celé střední Evropě. Město, nezátížené příliš tradicí cechovní výroby, s příznivou polohou nedaleko Vídně, mělo všechny předpoklady pro vznik textilních manufaktur. V mnoha případech je financovala tzv. Půjčovní banka. Brnu byly také povoleny dva trhy na vlnu. Mistři mohli pracovat na libovolném počtu stavů a zaměstnávat jakýkoliv počet tovaryšů a učňů.

Při „přadláckých domech“ pracovaly také „přadlácké školy“ – tedy první „učiliště“ v Brně. Další učiliště vznikaly v manufakturách, které zaměstnávaly také učně.

Výchova přadláckého dorostu byla nezbytná. Přadláci tvořili v manufakturách největší procento zaměstnanců – vždyť na jednoho tkalce muselo pracovat až deset přadláků.

Tento příspěvek z brněnského regionálního tisku pro čtenáře Doteků

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

JUBILEA

Ve druhém čtvrtletí roku 2005 oslaví či již oslavili svá životní jubilea tito členové nebo klienti LORMu:

93 let – Karel Bednář

86 let – Božena Julišová

82 let – Ing. Jaroslav Kolář

81 let – Václav Řehák

55 let – Mgr. Jaroslava Jesenská, Jana Brožková

45 let – Milena Mačáková

Úmrtí

Dne 15. 2. 2005 ve věku 81 let navždy opustila naše řady členka a klientka LORMu, paní Božena Halasová z Brna.

DOPISY

SEZNÁMENÍ S AUSTRALSKOU ZVÍŘENOU OČIMA HANKY DVOŘÁKOVÉ

Byli jsme se podívat v Koala Parku v největším australském městě Sydney, kde v současné době pobývám. Zde jsou k vidění různá australská zvířátka. Takže jsem tam drbala živého australského medvídko koalu na břicho a klokana na zádech, oba byli moc roztomilí! Taky tam měli v kleci papoušky, ale to není nic moc, když tady normálně všude okolo lítají. Ale jeden uměl mluvit a dokonce jsem věděla, co povídá. Tak jsem byla ráda, že moje angličtina pokročila natolik, že už rozumím řeči ptáků.

Postupně se seznamuji s různými australskými potvarami i ve volné přírodě, například s místními ještěrkami. Jednu jsem viděla na zahradě, strašně jsem se lekla – je to asi půl metru dlouhá, hrozně tlustá žlutočerná příšera, která navíc nemá ocas (prostě jí to tlusté tělo najednou končí), zato má modrý jazyk, který vyplazuje, když se bojí. Pak jsem v atlase zjistila, že to byla tilikva. Další setkání s podobnou

ještěrkou už proběhlo v klidu, dokonce jsem ji krmila jablíčkem. Byl to pro změnu scink, je podobný, akorát zeleno šedivý. A opět má modrý jazyk. Taky tady krmím jednoho papouška kakadu, který občas létá na balkón a nemá nohu. Ale nevypadá, že by mu to vadilo.

Ted' o víkendu jsem byla navštívit jednu slovenskou známou, která zde žije už asi tak 30 let. U domu má úplný prales, i když je to prý zahrádka, která plynule přechází v buš. Taky má plno zvířátek, různě posbíraných – psy, kočky, papouška, který nelétá, zato plynule nadává ve slovenštině i v angličtině..., taky pár víceméně přátelských hadů. Jeden jim zrovna utekl, ale pak ho našli na zahradě na větvi. Ale hlavně má doma asi půlročního klokana. Jmenuje se Mucko, přinesli si ho z buše, když mu předtím zastřelili matku. Je moc roztomilý, většinou bývá venku, ale když chce, tak může i do domu. Pak hopsá po kuchyni a loudí jídlo. Nejráději má ovesné vločky a pak taky třeba rád šneky, co jsme mu nasbírali na zahradě. Požitkář!

Měli jsme tam večeři, a to bramborový salát a klokaní řízky, z čehož byl chudák Mucko trochu nervózní. Je to docela veselé mít klokana v domě...Spí v košíku na terase.

Z dopisů naší milé Lormácké Haničky D., t. č. v daleké Austrálii, vybral Z. S.

ZÁLIBY (HOBBY)

KONTRYHEL JE BYLINKA PRO ŽENY

Je to nenápadná luční rostlina, kterou v naší přírodě snadno přehlédneme. Navíc bylo popsáno několik desítek poddruhů, jejichž rozpoznání je tvrdým oříškem i pro zkušené botaniky. Všechny tyto poddruhy jsou naštěstí z farmaceutického hlediska zcela rovnocenné a při sběru je nerozlišujeme. V současné době patří kontryhel mezi vyhledávané a uznávané léčivé byliny. Uplatňuje se zejména v gynekologii a při onkologických onemocněních u žen.

Kontryhel obecný (latinsky *Alchemilla vulgaris*) je souborný název pro tyto vytrvalé byliny, z nichž nejběžnější je poddruh kontryhel žlutozelený (latinsky *Alchemilla xantho-*

chlora), často uváděný jako samostatný druh. Rostliny dosahují výšky 10-30 cm, v horských oblastech paradoxně i více. Při povrchu země má kontryhel statný oddenek, pokrytý zbytky starých odumřelých listů, někdy vyčnívající na povrch. Z oddenku nejdříve vyrůstá růžice přízemních listů s dlouhými řapíky. Později z paždí listů vyhánějí květní lodyhy, jež bývají bohatě větvené, poseté drobnými, žlutozelenými kvítky, tvořících malá, klubkovitá květenství. Přízemní listy jsou dosti tuhé, trochu řasnatě složené, v obrysu ledvinovité až okrouhlé, na obvodu 7 až 11 laločné, se zářezy sahajícími často až do třetiny čepele listů. Lodyžní lístky jsou menší, obdobně tvarované se zubatými palisty. Plodem je nažka, uzavřená v češuli.

Vyskytuje se téměř v celé Evropě, velké části Asie a podél východního pobřeží Severní Ameriky. Na jih zasahuje až na Kavkaz a do Himaláje, na sever daleko za polární kruh, roste také v Grónsku a na Špicberkách. U nás je velmi hojně rozšířen od nížin až po vrcholky hor, a to hlavně na vlhkých loukách, pastvinách, travnatých návších, prameništích, v lužních lesích, u cest a na březích potoků a řek. Často tvoří souvislé porosty, zvláště na horských loukách, má rád především zastíněná místa. Kvete od května do září.

Za suchého počasí se v době od května do září sbírá kvetoucí olistěná nať, která se odřezává nejlépe nožem. Někdy se rovněž v této době sbírají pouze listy a v některých krajích během podzimních měsíců i oddenky. Nejvíce účinných látek obsahují nadzemní části, a proto se dnes oddenky již nevykupují. S nasbíranou surovinou je třeba zacházet opatrně, neboť je velice choulostivá a náchylná k zapaření. Suší se běžným způsobem ve stínu nejlépe na lískách, pokud možno co nejrychleji, aby se droga nerozdrobila. Po usušení by měla mít původní, případně šedozelené zbarvení. Jinak zbarvené části rostlin, příměs trav, kořenů nebo jiných odumřelých zbytků jsou nepřípustné a drogu znehodnocují. Skladujeme v papírových pytlích, případně v dobře uzavřených nádobách z umělých hmot na suchém a tmném místě.

Kontryhel je velice oblíbenou léčivou bylinou, ačkoliv první písemné zprávy o jejím využití pocházejí až z 16. století. Má výrazné účinky protizánětlivé, močopudné, stahující a v některých případech dokonce brzdí vznik nebo bujení

zhoubných nádorů, zvláště na ženských orgánech. Blahodárně působí také při mnohých vnitřních zánětlivých onemocněních, jako jsou žaludeční a střevní katary, dále u chorob se zvýšeným krvácením, při chronických průjmech, vodnatelnosti, revmatismu, cukrovce (diabetu) a jako prostředek při snižování nadváhy, zvláště je-li doprovázena jinou nemocí. Ženám se často doporučuje kontryhelový čaj při nepravidelné a bolestivé menstruaci, potížích v těhotenství i k zastavení krvácení po porodu. Velkou výhodou této vynikající léčivé bylinky je navíc skutečnost, že nemá žádné vedlejší účinky na lidský organismus, a proto ji lze užívat i dlouhodobě.

Na listech kontryhele se často usazují kapky vody, které se působivě třpytí zejména v ranním slunci. Podle tohoto úkazu a zvláštního utváření listů je znám pod mnoha lidovými názvy – rosička, husí nožka, hvězdoš, přívratník apod. Velký význam mu přisuzovali také někteří středověcí alchymisté, kteří jej používali například při hledání zlata nebo „kamene mudrců“. Zřejmě jim k tomu posloužila jeho schopnost shromažďovat ranní rosu na svých listech a na základě této legendy nese i latinský název *Alchemilla*. Kontryhel je rovněž odedávna oblíbenou potravou pro pasoucí se koně a hovězí dobytek. Sušený kontryhel je v současné době významnou exportní (vývozní) surovinou pro výrobu léčiv. Je rovněž součástí některých průmyslově vyráběných čajových směsí, určených na zlepšení činnosti metabolismu (výměny látkové), pro redukční dietu na snižování nadváhy i jako podpůrný lék při onkologických onemocněních.

Zdeněk Sedláček

POVĚSTI Z NAŠICH KRAJŮ

O čertově šlápotě

V jihočeských lesích mezi vesnicemi Lužnice a Kolence leží při cestě velký balvan, označený dnes tabulkou odboru Klubu českých turistů v Třeboni, kde se říká u „Čertovy šlápoty“. K tomuto místu se pojí následující pověst:

Kdysi se vracel touto cestou lesní dělník po celodenní námaze k domovu. Na cestě se potká s čertem, který mu nabízí zlato a stříbro, když mu dá to, co má doma a o čem

neví. Dělník svolil. Ale jaké bylo jeho překvapení, když přišel domů, vidí, že se mu zatím narodil syn. Aby hoch unikl ďábelské moci, dal jej otec na kněžství. Ve 24 letech byl vysvěcen. V tu dobu právě končila lhůta, kdy si čert pro něho přišel. Mladý kněz smluvil s čertem sázku: „Půjdu s tebou, když přineseš z Říma těžký balvan dřív, než já dosloužím mši v nejbližším kostele“. Zatímco kněz sloužil mši, čert letěl do Říma, vzal na bedra mohutný kámen a rychlostí blesku letěl zpět. Právě když byl čert s břemenem nad těmito lesy, dokončil kněz mši slovem: „Amen“. Ďábel zlostí mrštil tak prudce balvanem, že se tento zpola do země zabořil a dupnuv naň vyryl v něm kopyto koňské a kozí, kteréžto stopy se dodnes na balvanu ukazují.

O kříži za mostem

V místech, kde stojí za mostem u řeky Lužnice kříž, rozkládala se odedávna pole. Jistý lakomý sedlák, chtěje souseda ošidit o kus pozemku, vykopal v noci mezník a přesadil jej dále. Ale když lakomec zemřel, neměla jeho duše pokoje a každé noci v těch místech obcházela tesklivě volajíc: „Kam ho dám, kam ho dám!“

Jedné noci ubíral se tudy v podnapilém stavu směrem od Hlíny muzikant a slyší táhlé zvuky: „Kam ho dám?“ Muzikant se zastaví, naslouchá, až konečně mohutným hlasem odpověděl: „Kdes ho vzal, tam ho dej!“ V tom se strhla bouře a vichřice, dotyčný muzikant prchá, až bez ducha stane ve vsi a událost vypravuje. Druhý den ráno byl mezník na pravém místě a víckrát zde nestrašilo.

Jan Nouza, Lužnice

VZKAZY

ZRNKA

(Rudolf Kukačka)

Dokud se třebas jen drápkem držíme svých ideálů, nejsme ještě úplně na dně.

Život berme jako dar – může se nám třeba nelíbit, ale važme si ho!

VZPOMÍNKA

Ještě jako děcko
vzal mne můj otecko
na Palatu.

Palata už tehdy byl
známý pražský azyl
pro slepé.

Vidím velkou vilu
v klasicistním stylu,
kolem krásný park.

Procházíme parkem
i pěkným skleníkem,
všude božský klid.

Zdejší pan zahradník,
mého táty vrstevník,
umožnil nám prohlídku.

Když zase odcházíme,
oba netušíme,
že se jednou vrátím.

Tatáž krásná vila,
jaká tehdy byla,
vítá starou ženu.

Kdo to ví,
jak se žije v podkroví,
v samotě a ve tmě?

Bez zraku a sluchu
vidím vše jen v duchu -
ve vzpomínce.

Marie Shonová

RECEPTY

ZDRAVÉ POMAZÁNKY

Vaječná: Nasekejte natvrdo uvařená vejce. Máslo utřete s tvarohem, vmíchejte vejce, nasekanou cibulku, pažitku, podle chuti osolte a opepřete. Pečivo potřete pomazánkou a ozdobte rajčaty.

Mrkvová: Mrkev a kousek celeru jemně nastrouhejte, zakapejte citrónovou šťávou, vmíchejte nastrouhaný Eidam a spojte hustou zakysanou smetanou. Podle chuti osolte.

Z červené řepy: Červenou řepu drobně nastrouhejte, přidejte mletý kmín, trochu kyselé smetany, sůl, nastrouhaný křen a citrónovou šťávu. Ozdobte natvrdo uvařenými vejci.

Dobrou chuť!

DOTEKY. Bulletin LORMU, Jaro 2005, číslo 42. Vychází čtvrtletně.
Vydává: LORM – Společnost pro hluchoslepé, Zborovská 62, 150 00 Praha 5.
Vychází v černotisku, bodovém písmu a jako zvuková nahrávka na kazetách.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu:
19-1451940207/0100.

Šéfredaktor: Zdeněk Sedláček, Chlum 55, 264 01 Sedlčany.

Redakční rada: Zdeněk Sedláček (šéfredaktor), Bc. Jitka Hlaváčová (speciální pedagog), Petra Zimermanová (ředitelka).

Za LORM: Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257325478

Grafická úprava: Michal Vondráček, Tomáš Zach (Men on the Moon)

Sazba a tisk: Fastr typo-tisk, Nad Buďánkami II./13, Praha 5

Náklad: 250 černotiskových výtisků

Tisk a distribuce bodové a zvukové verze: Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Ve Smečkách 15, 110 00 Praha 1, tel: 222210492, 222211523

Distribuce zvukových nahrávek: p. Ajm, adresa a telefony uvedené výše. Každé nové číslo se zasílá výměnou za vrácenou kazetu (distributorovi se vracejí zpět původní nebo zasílají nové kazety C 90 pro pořízení nahrávky nového čísla).

Minimální příspěvek na 1 výtisk je 12,50 Kč. Celoroční příspěvek včetně distribuce činí 50,- Kč. Informace a objednávky přijímá LORM, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: info@lorm.cz. Časopis je rozeslán na základě objednávky členům LORM a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele. Uzávěrka příspěvků do čísla 43 (Léto 2005) je 20. 6. 2005.

LORM
Zborovská 62
150 00 Praha 5
tel: 257 314 012
tel./fax: 257 325 478

**REGISTRACE MINISTERSTVA
KULTURY ČR Č. E 11000**